

دیدگاه خبرگان مالیاتی و محیط زیستی شهر یزد در خصوص برقراری نظام مالیات سبز و کاهش آلودگی های زیست محیطی

نویسندگان: مریم میرزاباقری^۱، سید ابوالقاسم میرحسینی^۲، محمد تقی قانعیان^۳
 ۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد، گروه مهندسی محیط زیست، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی یزد
 ۲. نویسنده مسؤل: استادیار گروه محیط زیست، دانشکده مهندسی منابع طبیعی، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی یزد
 ۳. دانشیار گروه اکولوژی انسانی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد
 تلفن تماس: ۰۹۱۳۲۵۵۲۰۵۹ Email: Mirhosseinid@yahoo.com

چکیده

مقدمه: استفاده صحیح و کارا از منابع مختلف انرژی و منابع طبیعی لازمه دستیابی به رشد اقتصادی در راستای توسعه پایدار است. بر این اساس اهمیت حفظ و حراست از منابع تجدید ناپذیر و کاهش اثرات منفی فعالیت های صنعتی و اقتصادی بیش از پیش برای دولت ها مشهود می باشد. بدین منظور مطالعه ای تحت عنوان " بررسی دیدگاه خبرگان مالیاتی و محیط زیستی شهر یزد در خصوص برقراری نظام مالیات سبز و کاهش آلودگی های زیست محیطی " صورت پذیرفت.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی برای گردآوری اطلاعات، پرسشنامه ای با مقیاس پنج گزینه ای لیکرت طراحی و توسط ۱۲۶ نفر از خبرگان مالیاتی و محیط زیستی که به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شده بودند، تکمیل گردید. اطلاعات استخراج شده توسط نرم افزار SPSS و با استفاده از آزمون t - student مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفت.

یافته ها: با توجه به اینکه هر سه آماره بدست آمده از آزمون t برای آلودگی هوا، آب و خاک از مقدار بحرانی جدول در سطح آلفای ۵ درصد ($Z_{0.05} = 1.645$) بزرگتر می باشد، طبق نظر کارشناسان با اطمینان ۹۵٪ می توان بیان کرد که برقراری نظام مالیات سبز می تواند موجب کاهش هر سه نوع آلودگی زیست محیطی هوا، آب و خاک گردد.

نتیجه گیری: بر اساس نتایج، استقرار نظام مالیات سبز می تواند از طریق کاهش انواع آلودگی های زیست محیطی در ارتقاء سطح سلامت، رفاه اجتماعی و وضعیت اقتصادی جامعه نقش بسزایی داشته باشد. لازم بذکر است عوامل افزایش مالیات بر ارزش افزوده بنزین، مواد شوینده، سموم و آفت کش ها بر خلاف سایر عوامل نمی تواند کاهش آلودگی زیست محیطی را به همراه داشته باشد.

واژه های کلیدی: اقتصاد سبز، آلودگی های زیست محیطی، مالیات سبز، شهر یزد

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی

دانشکده بهداشت یزد

سال پانزدهم

شماره: ششم

بهار و اسفند ۱۳۹۵

شماره مسلسل: ۶۰

تاریخ وصول: ۱۳۹۵/۷/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۸/۱۱

مقاله پژوهشی

مقدمه

محیط زیست یکی از مؤلفه های اصلی در سیاست های کلان جهانی است و بسیاری از مؤلفه های دیگر از قبیل قدرت نظامی، سیاسی، اقتصادی و غیره را تحت تأثیر قرار می دهد. به همین دلیل مهمترین عامل و پیش نیاز هر فعالیت کلان، سازگاری آن با محیط زیست خواهد بود (۱). از سوی دیگر جوامع بشری در عرصه تکنولوژی و صنعت با عوامل زیان آوری که حاصل از این پیشرفت می باشد، رو به رو شده که هر یک از آنها به نوبه خود اثرات مخرب و ویران کننده برای جوامع بشری به ارمغان می آورد. استفاده فزاینده از منابع طبیعی نظیر مواد خام و تولید انرژی با استفاده از سوخت های فسیلی و توسعه صنعتی باعث افزایش آلودگی هوا و آب، تولید مواد سمی و پساب های صنعتی و تخریب محیط زیست شده است (۲). افزایش غلظت بیش از حد آلاینده های هوا چه بصورت ذرات معلق و چه بصورت گازهای سمی بر کیفیت و کمیت چرخه های طبیعی محیط زیست اثر گذاشته و با ایجاد پیامدهای زیانبار و تأثیرات مخرب بر سلامتی گونه های مختلف حیات بر روی زمین، زندگی آنها را مورد تهدید قرار می دهد (۳). همچنین آلودگی آب، نظیر تخلیه پساب صنعتی، فاضلاب شهری، آب باران آلوده و پساب های کشاورزی باعث تخریب محیط زیست و صدمه به زندگی و سلامتی بشر می شود (۴) و آلودگی خاک های کشاورزی به طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق تولید غذا بر روی سلامت عمومی تأثیر می گذارند. مهمترین آلاینده های خاک شامل فلزات سنگین، بارش اسیدی و مواد آلی می باشند، که در این میان فلزات سنگین در سالیان اخیر بدلیل خصوصیات آلاینده گی شان در خاک شدیداً

مورد توجه قرار گرفته اند (۵). پیشرفت سریع صنعت و افزایش رهاسازی مواد شیمیایی به محیط زیست، منجر به افزایش نگرانی ها در مورد پتانسیل تجمع فلزات سنگین در خاک های کشاورزی شده است (۶). آلودگی خاک های کشاورزی به فلزات سنگین ممکن است منجر به بی نظمی در ساختار خاک، دخالت در رشد گیاه و حتی آسیب به سلامت انسان از طریق ورود به زنجیره غذایی گردد (۷). البته در فرآیند توسعه نمی توان انتظار داشت بدون تغییرات در محیط، رشد صنعتی و اقتصادی امکان پذیر گردد. باید در نظر داشت که متخصصان محیط زیست در اهداف خود به دنبال چنین امر محالی نیستند. تخریب و آلودگی محیط زیست به ویژه در نیمه دوم قرن بیستم موجب آن شد تا اندیشمندان اعتقاد پیدا کنند، اگر رشد اقتصادی و حفاظت محیط زیست با یکدیگر سازگار نشوند در آن صورت در آینده امکان زندگی مناسب برای بشر بر روی کره زمین متصور نخواهد شد (۸).

استفاده از ابزارهای اقتصادی نقش بسزایی در افزایش کارایی بازار، تخصیص بهینه منابع و دستیابی به حداکثر رفاه اجتماعی ایفا می نماید. یکی از ابزارهای اقتصادی مورد نظر برای کاهش هزینه های خارجی فعالیت های اقتصادی، مالیات های زیست محیطی است (۹). در این راستا حفاظت از محیط زیست از جمله وظایفی است که هم از نظر مبانی اقتصادی و هم از نظر قوانین جامعه برای دولت حائز اهمیت می باشد. این موضوع، به ویژه در دهه های اخیر، از اهمیتی دوچندان برخوردار شده و مالیات سبز یکی از ابزار کنترلی برای انجام این وظیفه است (۱۰). اهمیت مسائل زیست محیطی در زندگی جهان امروز باعث شده است تا اقتصاددانان، حوزه های مختلف از مسائل اقتصاد

محیط زیست در اسناد و قوانین جمهوری اسلامی ایران، در بیشتر برنامه ریزی های صنعتی تأکید بر میزان تولید یا ایجاد ارزش افزوده در مرتبه نخست اهمیت جای گرفته است، اما این موضوع که تولید یا ارزش افزوده ایجاد شده چه خسارت هایی را بر محیط زیست به دنبال دارد، عاملی تقریباً فراموش شده است که گسترش آلاینده‌گی در فضاهاى صنعتی گواهی بر این ادعاست (۱۰). در سال های اخیر گسترش پایه های مالیاتی، کارا نمودن مالیات و منابع جدید درآمدی مورد توجه بوده و با حذف یارانه های سوخت و انرژی و دریافت قیمت واقعی آنها از مصرف کنندگان گامی اساسی در جهت کاهش مصرف این منابع و حفاظت از محیط زیست برداشته شده است (۹).

هدف این مقاله بررسی دیدگاه خبرگان مالیاتی و محیط زیستی در خصوص کاهش آلودگی های زیست محیطی در محورهای مختلف هوا، آب و خاک ناشی از برقراری نظام مالیات سبز و اهداف کاربردی آن شناسایی و بکارگیری قوانین مالیاتی مرتبط بمنظور کاهش آلودگی های زیست محیطی، برنامه ریزی و بهبود فرایند تصمیم گیری در مورد فعالیت های اجرایی مختلف و ترمیم اثرات سوء فعالیت های گذشته با اعمال قانون مالیات سبز می باشد.

روش بررسی

مطالعه حاضر از لحاظ نوع هدف، جزء پژوهش های کاربردی و از نظر نوع روش، تحقیقی توصیفی از نوع پیمایشی (Survey) است. جامعه مورد پژوهش در این مطالعه کارشناسان خبره ادارات امور مالیاتی و محیط زیست شهر یزد بوده است. با توجه به تعداد ۱۷۶ نفر از خبرگان مالیاتی و محیط زیستی که حجم جامعه آماری را تشکیل می دهند و با محاسبه از طریق فرمول

محیط زیست را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند. این حوزه های جدید اقتصاد محیط زیست، از یک طرف به مسائل اقتصاد بخش عمومی مانند آلودگی صنعتی واحدهای تولیدی و از طرف دیگر به مسائل اقتصاد منابع طبیعی مانند فرسایش خاک و خسارت های وارد به جنگل ها مرتبط است. البته موضوع مسائل زیست محیطی به مباحث توسعه اقتصادی نیز بسط داده شده است (۱۱) و به موضوعاتی چون طراحی و استقرار نظام های مالیاتی نیز گسترش یافته است. هر گونه اثر گذاری جدی بر روی مشکلات عمده زیست محیطی نظیر باران اسیدی، گرم شدن کره زمین و ترافیک که در حال حاضر پیش روی سیاست گذاران قرار دارد، نیازمند ایجاد تغییرات گسترده در الگوهای تولید و مصرف با استفاده از سیاست های زیست محیطی است که این تغییرات به ناچار مستلزم هزینه های قابل توجه اقتصادی است (۱۲). از آنجایی که یکی از معیارهای فرایند توسعه پایدار توجه به مسائل زیست محیطی و حفاظت از محیط زیست می باشد، طبق مطالعات انجام شده، مالیات های زیست محیطی به عنوان یکی از ابزارهای اقتصادی در اختیار دولت برای تخصیص بهینه منابع است و همچنین در افزایش سطح رفاه اجتماعی و اقتصادی جامعه نیز مؤثر می باشد (۱۳، ۱۴، ۱۵). این مالیات ها باید اهداف سخت گیرانه زیست محیطی را برآورده سازند و در جهت حفظ سطح درآمدهای دولت با کاهش درآمدهای مالیاتی مخرب نقش داشته باشند که اصطلاحاً «منفعت مضاعف» گفته می شود (۱۶). از آنجا که موضوع مالیات سبز در ایران نسبتاً جدید می باشد، هنوز به نحو گسترده و مؤثر در این زمینه مطالعاتی انجام نشده است. نتایج برخی پژوهش ها نشان می دهد که با وجود اهمیت

در این پرسشنامه از مقیاس رتبه ای پنج گزینه ای لیکرت به صورت بسیار کم نمره ۱، کم نمره ۲، متوسط نمره ۳، زیاد نمره ۴، بسیار زیاد نمره ۵ استفاده گردید.

از آنجایی که داده‌های جمع آوری شده بعد از دسته بندی باید تجزیه و تحلیل گردد تا سرانجام بتوان پاسخی برای پرسشی که تحقیق تلاشی سیستماتیک برای بدست آوردن آن بوده، ارائه گردد (۱۸)، لذا در این تحقیق پس از جمع آوری کامل پرسشنامه‌ها و نمره گذاری آنها، کلیه اطلاعات از طریق نرم افزار Excel، استخراج و جهت بررسی فرضیات تحقیق، از طریق نرم افزار spss و آزمون آماری ناپارامتریک t - student برای سنجش ارتباط برقراری نظام مالیات سبز و آلودگی‌های زیست محیطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. کلیه ملاحظات اخلاقی مربوط به این مقاله طبق بیانیه هلسینکی رعایت گردیده است.

کوکران به شرح ذیل حجم نمونه ۱۲۱ نفر محاسبه که بصورت نمونه گیری تصادفی طبقه بندی شده از بین کارشناسان خبره هر دو گروه به نسبت انتخاب شدند. البته بدلیل امکان عدم برگشت یا عودت ناقص برخی از پرسشنامه ها حجم نمونه ۱۳۰ نفر منظور گردید که در نهایت ۱۲۶ پرسشنامه کامل جمع آوری و مورد سنجش قرار گرفت. در این مطالعه به منظور نمونه برداری طبقه بندی شده، پس از تقسیم جامعه به گروه های متجانس، تعداد نمونه نسبت به هر گروه مشخص و با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده تعداد افراد مورد نیاز از هر گروه انتخاب شد (۱۷). ابزار جمع آوری داده ها، در این پژوهش، پرسشنامه بسته است. روایی محتوای آن توسط اساتید و متخصصان در زمینه مربوطه سنجیده شد و مورد تایید قرار گرفت و پایایی آن نیز توسط آلفای کرونباخ بالای ۰/۷ تأیید شد.

$$n = \frac{N \times Z_{\alpha/2}^2 \times p \times q}{\epsilon^2 (N - 1) + Z_{\alpha/2}^2 \times p \times q} = \frac{176 \times (1.96)^2 \times 0.5 \times 0.5}{((0.05)^2 \times (176 - 1)) + ((1.96)^2 \times 0.5 \times 0.5)} \sim 121$$

یافته ها

وضعیت کاهش آلودگی هوا ناشی از برقراری عوامل ۹ گانه نظام مالیات سبز با استفاده از آزمون t مورد سنجش واقع گردید که نتایج به دست آمده از آن طبق جدول ۳ می باشد. نتایج حاصله از آزمون t و بررسی مقادیر آماره و سطح معناداری کلیه شاخص های مربوطه و همچنین مشاهده آماره های ۲/۶۵۷- و ۱/۴۲۷ مشخص می کند که افزایش مالیات بر ارزش افزوده بنزین و نفت کوره بر خلاف سایر عوامل نمی تواند موجب کاهش آلودگی هوا شود. نتایج حاصل از بررسی وضعیت کاهش آلودگی آب ناشی از برقراری عوامل ۹ گانه نظام مالیات سبز از طریق آزمون t طبق جدول ۴ مشاهده می گردد.

وضعیت مشخصات دموگرافیک پاسخ دهندگان پرسشنامه بر حسب نفر به شرح جدول ۱ می باشد. از آزمون t برای بررسی ارتباط بین برقراری نظام مالیات سبز و کاهش انواع آلودگی، استفاده گردید. مقدار بحرانی جدول برابر ۱/۶۴۵ است ($Z_{0.05} = 1/645$) و در این جا آماره آلودگی هوا، آب، خاک به ترتیب برابر ۸/۶۲، ۵/۸۶۸، ۴/۷۲۶ به دست آمده، که با توجه به مقادیر آماره و سطح معناداری و با سطح اطمینان ۰/۹۵ می توان نتیجه گرفت که برقراری نظام مالیات سبز موجب کاهش هر سه نوع آلودگی می شود.

همچنین در این قسمت وضعیت کاهش آلودگی خاک در نتیجه برقراری عوامل ۸ گانه نظام مالیات سبز با استفاده از آزمون t مورد سنجش قرار گرفت که نتایج به دست آمده از آن طبق جدول ۵ می باشد.

با توجه به مقادیر آماره و سطح معناداری کلیه شاخص های مربوطه در جدول ۴ و مشاهده آماره $0/097$ - و سطح معناداری آن مشخص می گردد همه عوامل به غیر از عامل افزایش مالیات بر ارزش افزوده مواد شوینده پایدار می توانند موجب کاهش آلودگی آب شوند.

جدول ۱: مشخصات دموگرافیک پاسخ دهندگان

جنسیت	تاهل	سن	تحصیلات	سابقه کار
مرد: ۸۲	متاهل: ۱۰۳	۲۸ تا ۲۹: ۲۰	دیپلم و فوق دیپلم: ۴	زیر ۱۰ سال: ۳۵
		۳۰ تا ۳۹: ۶۰	کارشناسی: ۴۴	۱۰ تا ۲۰ سال: ۴۳
زن: ۴۴	مجرد: ۲۳	۴۰ تا ۴۹: ۲۴	کارشناسی ارشد: ۶۸	۲۱ تا ۳۰ سال: ۳۹
		بالای ۵۰: ۱۴	دکتری: ۱۰	بالا تر از ۳۰ سال: ۹
مجموع (نفر)	۱۲۶	۱۲۶	۱۲۶	۱۲۶

جدول ۲: نتایج آزمون T برای بررسی کاهش انواع آلودگی زیست محیطی ناشی از برقراری نظام مالیات سبز

نوع آلودگی	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای استاندارد	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری
هوا	۳/۴۷۴۴	۰/۶۱۷۸۳	۰/۰۵۵۰۴	۸/۶۲	۱۲۵	۰/۰۰۰
آب	۳/۳۳۳۳	۰/۶۳۷۵۹	۰/۰۵۶۸	۵/۸۶۸	۱۲۵	۰/۰۰۰
خاک	۳/۲۷۲۸	۰/۶۴۷۹۶	۰/۰۵۷۷۲	۴/۷۲۶	۱۲۵	۰/۰۰۰

جدول ۳: نتایج آزمون T در مورد برقراری عوامل نظام مالیات سبز بر روی کاهش آلودگی هوا

شاخص	میانگین	انحراف معیار	آماره	سطح معناداری
افزایش مالیات بر ارزش افزوده بنزین	۲/۷۵	۱/۰۷۳	-۲/۶۵۷	۰/۰۰۹
افزایش مالیات بر ارزش افزوده نفت کوره	۳/۱۳	۱/۰۶۱	۱/۴۲۷	۰/۱۵۶
افزایش مالیات بر ارزش افزوده گازوئیل	۳/۱۹	۱/۰۵۶	۲/۰۲۴	۰/۰۴۵
افزایش مالیات نقل و انتقال خودروهای فرسوده و مستعمل	۳/۵۶	۱/۰۹۹	۵/۶۷۲	۰/۰۰۰
افزایش مالیات بر ارزش افزوده سیگار و مواد دخانی	۳/۷۰	۱/۱۳۳	۶/۹۱۸	۰/۰۰۰
اخذ مالیات بر ارزش افزوده لوازم خانگی بر حسب برچسب انرژی	۳/۲۵	۰/۹۳۵	۲/۹۵۲	۰/۰۰۴
کاهش مالیات بر ارزش افزوده سوخت‌های پاک (گاز)	۳/۹۰	۰/۹۳۳	۱۰/۸۸۳	۰/۰۰۰
اعطای بخشودگی مالیاتی به شرکت‌های تولیدکننده و اجراکننده سلول‌های خورشیدی	۳/۹۸	۰/۹۸۸	۱۱/۱۸۳	۰/۰۰۰
اعطای بخشودگی مالیاتی به شرکت‌های تولید و اجراکننده سیستم تصفیه هوا	۳/۸۱	۰/۹۳۶	۹/۷۱۲	۰/۰۰۰

جدول ۴: نتایج آزمون T در مورد برقراری عوامل نظام مالیات سبز بر روی کاهش آلودگی آب

شاخص	میانگین	انحراف معیار	آماره	سطح معناداری
پذیرفتن هزینه‌های صرف شده توسط صنعت در زمینه کاهش آلودگی آب در محاسبه مالیات	۳/۴۴	۰/۹۱۷	۵/۴۴۰	۰/۰۰۰
افزایش مالیات بر ارزش افزوده مواد شوینده پایدار	۲/۹۹	۰/۹۱۶	-۰/۰۹۷	۰/۹۲۳
عدم بخشودگی جرایم مالیاتی مربوط به صنایع آلوده کننده آب	۳/۲۹	۰/۹۶۲	۳/۳۳۳	۰/۰۰۱
اخذ عوارض آلاینده‌گی از صنایع آلوده کننده محیط زیست به دلیل تخلیه پساب‌های غیراستاندارد زیست محیطی	۳/۴۱	۰/۹۴۹	۴/۸۸۲	۰/۰۰۰
اعطای بخشودگی مالیاتی به شرکت‌های مشاور و پیمانکار مجری پروژه‌های زیست محیطی	۳/۱۶	۰/۸۳۳	۲/۱۳۸	۰/۰۳۴
اعطای بخشودگی مالیاتی به شرکت‌های تولیدکننده سیستم فاضلاب صنعتی	۳/۳۰	۰/۸۹۷	۳/۷۷۵	۰/۰۰۰
اخذ عوارض آلاینده‌گی از صنایع و کشتارگاه‌های دارای روش دفع غیراصولی فاضلاب	۳/۴۴	۰/۸۸۱	۵/۵۶۲	۰/۰۰۰
اعطای بخشودگی مالیاتی به صنایع با سیستم تصفیه فاضلاب جهت استفاده مجدد	۳/۴۵	۱/۰۰۹	۵/۰۳۴	۰/۰۰۰
عدم اعمال معافیت‌های مالیاتی جهت صنایع آلوده کننده آب	۳/۵۲	۱/۰۰۲	۵/۷۸۰	۰/۰۰۰

جدول ۵: نتایج آزمون T در مورد برقراری عوامل نظام مالیات سبز بر روی کاهش آلودگی خاک

شاخص	میانگین	انحراف معیار	آماره	سطح معناداری
افزایش مالیات بر ارزش افزوده ظروف یکبار مصرف پلاستیکی و پاکت های نایلونی	۳۲	۰/۹۸۷	۲/۵۲۷	۰/۰۱۳
کاهش مالیات بر ارزش افزوده ظروف یکبار مصرف سلولزی	۳/۲۵	۱/۰۱۹	۲/۷۹۷	۰/۰۰۶
افزایش مالیات بر ارزش افزوده کودهای شیمیایی	۳/۲۵	۱/۰۰۱	۲/۷۵۸	۰/۰۰۷
افزایش مالیات بر ارزش افزوده سموم و آفت کش ها	۳/۱۶	۰/۹۰۷	۱/۹۶۴	۰/۰۵۲
اخذ عوارض آلایندگی از صنایع دارای دفع غیراصولی پسماندهای صنعتی	۳/۳۰	۰/۸۷۰	۳/۸۹۳	۰/۰۰۰
افزایش مالیات بر ارزش افزوده عملیات استخراج معادن	۳/۱۸	۰/۸۲۴	۲/۴۸۸	۰/۰۱۴
اعطای بخشودگی مالیاتی به شرکت های بازیافت مواد زاید	۳/۳۵	۰/۹۲۴	۴/۲۴۴	۰/۰۰۰
اعطای بخشودگی مالیاتی به صنایع بر حسب درصد فضای سبز احداثی	۳/۴۷	۱/۰۰۹	۵/۲۰۷	۰/۰۰۰

گذارد. در این راستا ابزار مالیاتی یکی از گام هایی است که در کشورهای دنیا برای حفظ شرایط بهینه محیط زیست برداشته شده است (۱۹).

بر اساس نتایج حاصله از این تحقیق مشخص گردید که استقرار نظام مالیات سبز می تواند موجب کاهش آلودگی هوا شده و با استفاده از آن طرح می توان شرایط استنشاق هوای سالم تری را فراهم نمود. با بررسی تحقیقات ذیل، می توان بیان نمود که نتیجه حاصله از این پژوهش با نتایج تحقیقات امین رشتی و صیامی و تیزی مطابقت داشته و همچنین در ترکیب با نتایج حاصل از تحقیق هیل می توان نتیجه گرفت، استقرار نظام مالیات سبز از طریق کاهش هزینه ها باعث افزایش رفاه اجتماعی می گردد. امین رشتی و صیامی در سال ۱۳۹۰ با استفاده از داده های کشورهای عضو سازمان OECD مدل بررسی تأثیر مالیات سبز بر انتشار گازهای گلخانه ای را مورد آزمون قرار دادند. نتایج تحقیقات انجام شده عبارت است از: میان گازهای گلخانه

از جدول فوق مشخص می گردد مقدار همه آماره ها از مقدار بحرانی جدول یعنی $1/645$ ($Z_{0.05} = 1/645$) بیشتر می باشد و سطح معناداری همه عوامل کمتر از $0/05$ است به جز سطح معناداری عامل افزایش مالیات بر ارزش افزوده سموم و آفت کش ها که $0/052$ محاسبه شده است و بنابراین می توان گفت به جز این عامل، همه عوامل با احتمال 95% می توانند موجب کاهش آلودگی خاک گردند.

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش به اهمیت محیط زیست و استفاده از ابزارهای اقتصادی در راستای حفاظت از محیط زیست پرداخته شد. هر صنعتی متناسب با فعالیتی که انجام می دهد، از محیط موادی را دریافت نموده و ضایعاتی را در محیط تخلیه می کند، که این ماهیت صنعت در همه جای دنیا است. این وظیفه محیط زیست است که با برقراری تعامل با واحدهای صنعتی برای دفع صحیح ضایعات اقدام کند و یک توسعه پایدار صنعتی را در کشور بنیان

ای مانند دی اکسید کربن و مالیات سبز رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد که در واقع بیانگر آن است که مالیات سبز توانسته انتشار گازهای گلخانه ایی را کنترل نماید و از این راه منابع درآمد مالیاتی جدیدی برای دولت بوجود آورد (۱۱). هیل در سال ۱۹۹۸ به بررسی هزینه دست یافتن به کاهش آلودگی در نتیجه استفاده از مالیات های زیست محیطی و همچنین هزینه بخشودگی مالیات با محدودیت اشتغال و بدون آن پرداخت. نتایج نشان داد که کاهش انتشار دی اکسید کربن بین ۵ تا ۲۵ درصد می تواند هزینه را تا بیش از ۹ درصد در هنگامی که از مالیات زیست محیطی به جای دیگر مالیات ها استفاده می شود، کاهش دهد. علاوه بر این، انتقال معافیت های مالیاتی بر انتشار دیگر گازها مانند دی اکسید گوگرد و دی اکسید نیتروژن تأثیر خواهد گذاشت که این باعث کاهش آلودگی می گردد (۲۰). تیازی در سال ۲۰۰۱ در تحقیق خود از مدل های آماری مربوطه و داده های تلفیقی ۶ کشور شمال اروپا (دانمارک، بلژیک، فنلاند، هلند، سوئد و نروژ) که مالیات سبز را بطور صریح پرداخت نموده اند، استفاده کرد. داده های مدل ها مربوط به سال های ۲۰۰۰ - ۱۹۹۵ میلادی است که هر ساله توسط سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) و سازمان ملل گردآوری می شود. او به این نتیجه دست یافت که کشورهای شمال اروپا که مالیات بر کربن را به کار می برند، انتشار گاز CO₂ در آن کشورها طی ۵ سال گذشته به طور چشمگیری کاهش یافته است (۲۱).

با بررسی این تحقیق می توان دریافت که افزایش مالیات بر ارزش افزوده بنزین و نفت کوره بر خلاف سایر عوامل مربوطه نمی تواند باعث کاهش آلودگی هوا شود. نتیجه بدست آمده از

این مطالعه در مورد عامل بنزین با نتیجه حاصله از مطالعه پژوهان و امین رشتی در سال ۱۳۸۶ با عنوان "مالیات سبز با تأکید بر مصرف بنزین" که اعمال این نوع مالیات می تواند میزان تقاضا برای کالاهای آلوده کننده را کاهش دهد، مغایر می باشد، در نتیجه می توان اینگونه تحلیل نمود که افزایش مالیات بر ارزش افزوده بنزین باعث بالا رفتن قیمت آن شده و همانطوریکه تجربه سال های گذشته نشان داده، افزایش قیمت بنزین تأثیر چندانی بر روی کاهش مصرف آن ندارد و با توجه به تمایل مردم به استفاده از وسیله نقلیه شخصی خود جهت رفاه و آسایش بیشتر روال عادی مصرف بنزین ادامه می یابد (۱۶).

همچنین برای کاهش آلودگی آب می توان از اجرای طرح مالیات سبز استفاده نمود و بدین وسیله تا حدودی جلوی آلودگی بیش از حد آن را گرفت و تنها عامل افزایش مالیات بر ارزش افزوده مواد شوینده پایدار نمی تواند موجب کاهش آلودگی آب شود.

نتایج تحقیق نشان می دهد که استقرار نظام مالیات سبز می تواند موجب کاهش آلودگی خاک گردیده و از گسترش و پراکنش آن به سایر بخش های محیط زیست جلوگیری نماید و همه عوامل شاخص مربوطه بجز عامل افزایش مالیات بر ارزش افزوده سموم و آفت کش ها باعث کاهش آلودگی خاک می شوند.

با مقایسه اطلاعات حاصل از این پژوهش و مطالعات مشابه در این زمینه طبق موارد ذیل در مجموع نتیجه می گیریم که استقرار نظام مالیات سبز می تواند از طریق کاهش انواع آلودگی های زیست محیطی در ارتقاء سطح سلامت، رفاه اجتماعی و وضعیت اقتصادی جامعه نقش بسزایی داشته باشد. سون سن، دیو گبرگ،

رسید که اگر بتوان سیکل درآمدی حاصل از تغییر مالیات کربن را به درستی مدیریت نمود، این فرضیه قابل اعتماد است. در نتیجه با توجه به اینکه درآمد مالیاتی حاصل از مالیات کربن صرف مخارج افزایش رفاه اجتماعی می گردد، وضعیت توزیع درآمد از قبل بهتر خواهد شد (۲۴). در کل با توجه به اینکه یکی از معیارهای فرایند توسعه پایدار توجه به مسائل زیست محیطی است، به نظر می رسد مالیات سبز بتواند به عنوان یکی از ابزارهای اقتصادی، برای دولت بمنظور حفظ و حراست از محیط زیست مناسب و کارآمد باشد.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از زحمات و همکاری کلیه کارشناسان خبره و متخصصینی که در این زمینه ما را یاری نموده اند، تشکر و قدردانی می نمایم. این مقاله حاصل از پایان نامه دانشجویی کارشناسی ارشد واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی یزد می باشد.

پیدرسن در سال ۲۰۰۱ طی تحقیقات انجام شده مطرح می کنند، اعمال مالیات سبز بر روی انتشار گازهای گلخانه ای بطور محسوسی می تواند بر روی کیفیت محیط زیست تاثیرگذار باشد. مالیات سبز و بطور اخص مالیات کربن به کاهش میزان انتشار CO₂ منجر شده و کاهش CO₂ از شدت تغییرات آب و هوایی می کاهد که این یک اثر بلند مدت است (۲۲). بارکر و همکارانش در سال ۲۰۰۳ طی تحقیقات خود این گونه ادعا می کنند که شرکت هایی که به علت بالاتر بردن استانداردهای زیست محیطی و ایجاد تکنولوژی های پاک تر، مالیات زیست محیطی پرداخت نمی کنند، می توانند از وضع خود سود ببرند و شرایط رقابتی خود را نسبت به صنایعی که مالیات پرداخت می کنند، بهبود بخشند. به عبارت دیگر این مزیت می تواند بقای نوعی فرایند را نشان دهد که به ویژه برای محیط زیست مناسب است (۲۳). زانگ در سال ۲۰۱۳ با استفاده از یک مدل تعادل عمومی فرضیه کاهش آلودگی زیست محیطی را با بررسی مالیات کربن برای چین آزمایش نمود و به این نتیجه

References

- ۱-Carter Fw. Pollution Problems in Post-War Czechoslovakia. Central Europaen Journal. ۲۰۰۸; ۱۰(۱):۱۴-۲۱.
- ۲-Holland W, Bennet AE, Cameron IR, et al. Health Effects of Particulate Pollution: Reappraising the Evidence. Am Journal Epidemiol. ۱۹۷۹; ۱۱۰(۵): ۵۲۵- ۶۵۹.
- ۳-Kan H. Environment and Health in China: challenges and opportunities. Environmental Health Journal. ۲۰۰۹; ۱۱۷(۱۲):۵۳۱-۵۳۰.
- ۴-Ashraf M, Maah MJ., Yusoff I, et al. Effects of Polluted Water Irrigation on Environment and Health of People in Jamber, District Kasur, Pakistan. International Journal of Basic & Applied Sciences. ۲۰۱۰; ۱۰(۳): ۵۷-۳۷.
- ۵-Yalcin MG, Battaloglu R, Ilhan S. Heavy metal sources in Sultan Marsh and its neighborhood, Kayseri, Turkey. Journal of Ecology. ۲۰۰۷; ۵۳(۴):۳۹۹-۴۱۵.

- ۶-Wong SC, Li X, Zhang G, et al. Heavy metals in agricultural soils of the Pearl River Delta, South China, Sustainable Environment Journal. ۲۰۰۲; ۱۱۹:۴۴-۳۳.
- ۷- Lee CS, Li X, Shi W. Metal contamination in urban, suburban, and country park soils of Hong Kong: A study based on GIS and multivariate statistics, Science of the Total Environment. ۲۰۰۶; ۳۵۶(۱-۳):۶۱-۴۵.
- ۸- Dabir siyaghi M. Environmental crisis. ۲nd ed. Qazvin. today hadith publication; ۲۰۰۴:۹۱-۷۸. [Persian].
- ۹-Seyadnejad fahim R, Eghdami E. Green tax on the path to sustainable development. Economic Journal. ۲۰۱۱; ۴:۹۱-۱۰۰. [Persian]
- ۱۰-Feizpour MA. Green taxes neglected factor in Iran of industrial planning. Journal of Ecology. ۲۰۱۴; ۴۰(۲): ۴۰۱-۴۱۳. [Persian]
- ۱۱-Amin Rashti N, Siami Iraqi E. The impact of green taxes on unemployment. Journal of Applied Economics. ۲۰۱۲; ۸:۳۷-۵۶. [Persian]
- ۱۲- Fullerton D, Leicester A, Smith S. Environmental Taxes. Economic Journal ۲۰۰۷; ۲۶(۲): ۱۶۹- ۱۴۷.
- ۱۳- Poorghfar Dastgerdi J. Green Tax. Economic Journal. ۲۰۱۴; ۲:۱۳۵-۱۴۸. [Persian]
- ۱۴-Grami M, karami M. Green taxes in developed countries. Economic Journal. ۲۰۱۱; ۴:۱۲۵-۱۳۴. [Persian]
- ۱۵-Caffet JC. Health effects and optimal environmental taxes in welfare state countries. [M.Sc thesis]. Paris University Panthéon-Sorbonne. ۲۰۰۵.
- ۱۶-Pajooyan J, Amin Rashti N. Green taxes with an emphasis on gasoline consumption. Economic Journal. ۲۰۰۷; ۷:۱۵-۴۴. [Persian]
- ۱۷-Azar A, Moemeni M. Statistics and Its Application in Management. ۱۷nd ed. Iran. Samt publication. ۲۰۱۱: ۱۰-۶. [Persian]
- ۱۸-Sarmad Z, Bazargan A, Hejazi E. Research methods in social sciences. ۴nd ed. Tehran. Agah publication. ۲۰۰۴:۹۳-۷۹. [Persian]
- ۱۹-Glomma G, Kawaguchi D. Green taxes and double dividends. Journal of Policy Modeling. ۲۰۰۸; ۳۰(۲):۱۹-۳۲.
- ۲۰-Hill M. Green Tax Reform in Sweden: The Second Dividend and the Cost of Tax Exemptions, Economics Department, Stockholm School of Economics and the Beijer Institute, Stockholm, Sweden. [M.A thesis] Sweden University. ۱۹۹۸.
- ۲۱-Tiezzi S. The Welfare Effects of Carbon Taxation on Italian Households. [M.A thesis]. University of Blonga, Italy. ۲۰۰۱.

- ۲۲-Svendsen G, Daugbjerg C, Hjlund L, et al. Consumers, Industrialists and the political economy of green taxation: CO₂ taxation in OECD. *Energy Policy Journal*. ۲۰۰۱; ۲۹(۲): ۴۹۷-۴۸۹.
- ۲۳-Barkera T, Baylis S, Madsen P. AUK carbon/energy tax: The macro economics effects. *Energy Policy Journal*. ۲۰۰۳; ۱۵(۳): ۲۹۶-۳۰۸.
- ۲۴-Zhang J. Will Carbon Tax Yield Employment Double Dividend for China? *International journal of business and social research*. ۲۰۱۳; ۱۲(۳): ۱۳۱-۱۲۴.

ORIGINAL ARTICLE

Received: ۲۰۱۶/۱۰/۱۰

Accepted: ۲۰۱۶/۱۱/۱

Tax and Environmental Experts Opinion in Yazd City about Green Tax System Establishment and Reduce of Environmental Pollutions

Maryam Mirzabagheri (M.Sc)^۱, Mirhosseini SA(Ph.D)^۲, Ghaneian MT (Ph.D)^۳

^۱. M.Sc Graduated, Department of Environmental Engineering, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran

^۲.Corresponding Author: Assistant professor, Head of Environment Department, Faculty of Natural Resources Engineering, Islamic Azad University, Yazd, Iran

^۳.Associate professor, Head of Human Ecology Department, Faculty of Health Engineering, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

Abstract

Introduction: Correct and efficient use of various sources of energy and natural resources for sustainable development is necessary to achieve economic growth. Based on the importance preservation of non-renewable resources and reducing the negative impacts of industrial and economic activities more than ever are evident for governments. So, a descriptive study was conducted entitled “Tax and Environmental Experts Opinion in Yazd City about the Green Tax System Establishment and Reduce of Environmental Pollutions.

Methods: In order to gather the survey information and verify our research hypothesis, we designed a questionnaire with the five-item Likert’s scale which was completed by ۱۲۶ tax and environmental experts that has been chosen by stratified random sampling. The extracted information is analyzed by t-Student test in SPSS software.

Results: Given that all three statistics obtained by t-test for air pollution, water and soil is bigger than the critical Alpha value at level of ۵% ($Z_{.۰۵}=۱.۶۴۵$), according to experts opinion can be expressed with ۹۵% confidence that the establishment of green tax system reduce all three types of environmental pollutions including; air, water and soil.

Conclusion: Based on the results, the establishment of green tax system with reduce of environmental pollutions could have an important role in health promotion, social welfare and economic situation. It is mentioned that Increasing the VAT on gasoline, sustainable cleaning products, toxins and pesticides factors Unlike other factors can not reduce environmental pollutions.

Keywords: Green Economy, Environmental Pollution, Green Tax, Yazd City.

This Paper Should be Cited as:

Maryam Mirzabagheri (M.Sc), Mirhosseini SA(Ph.D), Ghaneian MT (Ph.D). Tax and Environmental Experts Opinion in Yazd City about Green Tax System Establishment and Reduce .... Journal Toloobehdasht Sci